

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-
CAPITALE

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION
DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA
PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME
MONUMENT DE LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE
SIS PLACE DU GRAND SABLON, A BRUXELLES

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE
HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE
INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT
BESCHERMING ALS MONUMENT VAN DE
TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN
GROTEZAVEL TE BRUSSEL.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-
Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la
conservation du patrimoine immobilier, notamment
l'article 18;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake
het behoud van het onroerende erfgoed,
inzonderheid op artikel 18;

Sur la proposition du Ministre-Président chargé des
Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des
Monuments et Sites,

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter belast
met Plaatselijke Besturen, Werkgelegenheid,
Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

ARRETE:

BESLUIT:

Article 1er - Est entamée la procédure de
classement comme monument de la totalité de
l'immeuble sis place du Grand Sablon, 40 à
Bruxelles, connu au cadastre de Bruxelles, 8ème
division, section H, 6ème feuille, parcelle n°1221g, en
raison de son intérêt historique et artistique, précisé
dans l'annexe I du présent arrêté.

Artikel 1 - Wordt ingesteld de procedure tot
bescherming als monument van de totaliteit van het
gebouw gelegen Grotezavel 40 te Brussel, bekend
ten kadaster van Brussel, 8ste afdeling, sectie H,
6de blad, perceel nr.1221g, wegens zijn historische
en artistieke waarde, zoals nader bepaald in bijlage I
van dit besluit.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument
décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des
parcelles et des voiries ainsi que les parties de
parcelles et de voiries reprises dans le périmètre
délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent
arrêté.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in
artikel 1 vermelde monument betreft het geheel van
de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de
percelen en de wegen opgenomen in de omtrek
zoals afgebakend op het plan gevoegd in bijlage II
van dit besluit.

Art. 3 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

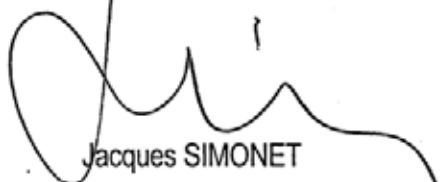
Art. 3 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bruxelles, le 06 MAI 2004
Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Brussel, 06 MAI 2004
Vanwege de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

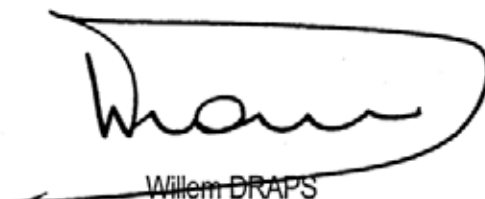
Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation Urbaine et de la Recherche Scientifique,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

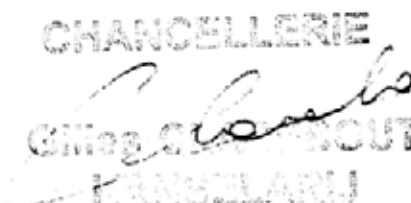
Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites et du Transport rémunéré des Personnes,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme
01 JUIN 2004
Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

CHANCELLERIE
KANSSELARIJ

ANNEXE I A L' ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE LA TOTALITE DE L'IMMEUBLE SIS PLACE DU GRAND SABLON, 40 A BRUXELLES

Réf. cadastrale : 8ème division section H, 6ème feuille, parcelle n°1221g.

Description sommaire :

L'immeuble situé à l'angle de la place du Grand Sablon, 40 et de la petite rue des Minimes, 2-4 était à l'origine la **Manufacture de fourrures Raymond Mallien**.

Construit à l'emplacement d'une vaste maison patricienne traditionnelle à pignon et lucarnes à gradins datant des XVIème et XVIIème siècles, hôtel particulier des Princes de Masmines auxquels y succéda le comte de Berlaumont et la famille d'Arenberg pour enfin devenir un asile pour femmes, ce monumental immeuble d'angle, de style « Beaux-Arts » d'inspiration néo-Louis XIV, est dessiné par les architectes Victor Diricks et Jacques Barbotin en 1920-1921.

Depuis 1972, le bâtiment était occupé par le **Musée des Postes et télécommunications**.

La façade située du côté de la place du Grand Sablon présente une élévation de quatre niveaux dont un attique (un niveau supplémentaire se situe sous la toiture mais ne comporte pas d'ouverture vers la place) et trois travées sous un fronton courbe. Sur un soubassement en pierre bleue, les matériaux utilisés sont principalement de la brique rose et de la pierre blanche d'Euville. Cordon et corniches successives rythment la façade de manière horizontale en harmonie avec la verticalité de l'ordre colossal situé aux premier et deuxième étages.

Le rez-de-chaussée se compose de trois ouvertures séparées par des pilastres cannelés en pierre blanche, deux baies surbaissées se situent de part et d'autre de l'entrée axiale. Celle-ci est reprise dans un encadrement richement décoré de guirlandes de feuilles et de fleurs.

Les deux premiers étages, principalement en briques, sont percés de baies à meneaux de hauteurs dégressives reprises dans un encadrement en pierre blanche décoré de trois cartouches. Des pilastres d'ordre colossal en pierre et briques sont surmontés de chapiteaux richement décorés de feuilles d'acanthes et de cartouches. Un balcon s'inscrit dans la travée axiale du premier étage et est précédé d'un garde-corps en ferronnerie reprenant les initiales « RM » du nom du propriétaire de l'immeuble.

L'étage attique est percé de trois baies reprises dans un encadrement à crossettes et rythmé par des vases décoratifs.

Le fronton courbe est orné de trois lionnes et lion, faisant référence à l'activité de fourreur de part et d'autre d'un grand cartouche portant l'inscription. « R. MALLIEN. Fourrures ».

La façade latérale située du côté de la petite rue des Minimes présente une élévation moins richement décorée précédée d'une petite cour clôturée par une grille. Le dernier niveau réservé aux ateliers est éclairé par ce côté.

A l'intérieur, le rez-de-chaussée présente, du côté de l'entrée principale, place du Grand Sablon, un décor faisant référence à la mode et au luxe des fourrures. Excepté les peintures murales des voûtes, plafonds et murs, tout les éléments ont été admirablement bien conservés : les armoires-miroirs à l'éclairage intégré, les vitraux, les peintures figuratives reprises dans des encadrements, les cache-radiateurs, les lustres, les portes...

Malheureusement les deux grandes tables ainsi que les fauteuils ont tout récemment été vendus.

Plus loin se trouve le bureau du Directeur reprenant un décor de lambris de bois. Une peinture allégorique décore le manteau de la cheminée.

L'entrée secondaire se fait par la petite rue de Minimes et fait face à l'escalier et l'ascenseur.

Les différents étages regroupaient à la fois les bureaux de l'entreprise, la comptabilité et les ateliers de fabrication.

Malgré quelques cloisonnements aux étages, l'espace de confection et d'atelier formaient à l'origine de grands plateaux que l'on peut encore imaginer aujourd'hui.

Références bibliographiques :

A.Henne et A. Wauters, *Histoire de la Ville de Bruxelles*, Tome 4, 1975, p.31

G.Des Marez, *Guide illustré de Bruxelles. Monuments Civils*, 1918, p.181

Foureur R.Mallien. *Brochure de promotion*, sd

Archives de la Ville de Bruxelles, TP. 24531, 1920

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique et artistique:

Intérêt historique

Pendant des siècles, les bruxellois firent leurs emplettes sur les marchés ou chez les marchands, artisans et négociants installés à l'intérieur de la première enceinte. Au début du XIXème siècle, ces remparts furent démolis et remplacés par les boulevards de l'actuelle petite ceinture.

Cependant l'activité commerciale restait encore confinée dans le pentagone.

C'est au début du XXème siècle que la ville se divisa en deux sphères au niveau socio-économique. Dans la ville haute, le Coudenberg, le Sablon, la porte de Namur et la porte Louise formaient les quartiers riches. La ville basse était réservée à une population moins aisée.

Endroit de prédilection pour les gens fortunés, la place du Grand Sablon était un lieu idéal pour l'implantation de la manufacture de fourrures. Déjà connu à Paris, R. Mallien voulut se démarquer dans le paysage de ce quartier emprunt d'histoire. Sa demande de permis de bâtir pour la démolition de l'ancien hôtel des XVI-XVIIème siècles et la construction d'un imposant immeuble en briques rouges ne se fit pas sans discussion à la Ville de Bruxelles. On lui reprocha effectivement d'utiliser des matériaux et surtout un style architectural ne s'intégrant pas aux différentes constructions du Sablon.

Aujourd'hui, cette ancienne manufacture présente des qualités architecturales caractéristiques des années 20, l'extérieur du bâtiment tout comme les décors intérieurs nous permettent d'imaginer le contexte socio-économique d'après la première guerre mondiale, des « années folles ».

Intérêt artistique

L'immeuble sis place du Grand Sablon, 40 présente une architecture caractéristique des années 1920. L'intérieur du salon d'essayage des fourrures et des défilés situé au rez-de-chaussée de l'immeuble reste authentique et porte encore les traces du fourreur Mallien. Des fresques romantiques, représentant des animaux aux riches fourrures expriment le luxe de la « Belle Epoque ».

Il nous est encore très facile, lorsque l'on visite le bâtiment de s'imaginer la manufacture en pleine activité; avec ses ateliers de confections, ses défilés et son salon d'essayage donnant sur la place du Grand Sablon.

Vu pour être annexé à l'arrêté du

06 MAI 2004

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

Jacques SIMONET

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites et du Transport Rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

01 JUIN 2004

Voor eenstuldig afschrift

CHANCELLERIE

Gilles CLAROUT
CHANCELLERIE

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN
DE TOTALITEIT VAN HET GEBOUW GELEGEN GROTE ZAVEL 40 TE BRUSSEL

Kadastrale gegevens : 8de afdeling, sectie H, 6de blad, perceel nr. 1221g

Beknopte beschrijving :

Het gebouw gelegen op de hoek van de Grote Zavel 40 en de Kleine Minimenstraat 2-4 was oorspronkelijk de **Manufacture de fourrures Raymond Mallien**.

Dit monumentale hoekgebouw in de "Beaux-Arts"-stijl met neo Louis XIV-inspiratie, is een ontwerp van de architecten Victor Diricks en Jacques Barbotin in 1920-1921 en werd opgetrokken in de plaats van een ruim traditioneel patriciërshuis met getrapte dakkapellen daterend uit de XVI^{de} en XVII^{de} eeuw dat het eigendom was van de Prinsen van Masmines. Later woonde er de graaf Berlaimont en de familie Arenberg en vervolgens werd het een asiel.

Sedert 1972 werd het gebouw in gebruik genomen door het **Museum van Posterijen en telecommunicatie**.

De gevel aan de kant van de Grote Zavel is vier bouwlagen hoog waarvan een attiek (een extra bouwlaag bevindt zich onder het dak maar heeft geen opening naar het plein) en drie traveeën onder een boogfronton. Op een sokkel van blauwe steen zijn de gebruikte materialen voornamelijk roze baksteen en witte Euville. Kordonlijst en kroonlijst geven de pui een horizontaal ritme in harmonie met de verticaliteit van de kolossale pilasters op de eerste en tweede verdieping.

De benedenverdieping bestaat uit drie openingen gescheiden door witstenen pilasters; twee verlaagde vensteropeningen bevinden zich aan weerskanten van de hoofdingang. Deze is gevat in een overvloedig decor van guirlandes van bladeren en bloemen.

De eerste twee verdiepingen zijn voornamelijk van baksteen met ramen voorzien van vensterroeden gevat in witsteen versierd met drie cartouches. Boven de kolossale pilasters van steen en baksteen is er kroonwerk versierd met acanthus en cartouches. Op de eerste verdieping bevindt zich een balkon in de middelste travee voorzien van een smeedijzeren borstwering waarop de initialen RM te lezen zijn naar de naam van de eigenaar van het gebouw.

De door vazen geritmeerde attiek heeft drie vensteropeningen met loofwerk en decoratieve vazen onder een gevelbreed gebogen fronton met beeldhouwde leeuwen, verwijzend naar de bontwerkersactiviteit en een cartouche met het opschrift "R. MALLIEN. Fourrures".

De zijgevel gelegen in de Kleine Minimenstraat heeft een vereenvoudigde opstand en wordt voorafgegaan door een kleine binnenplaats met hek. De laatste bouwlaag waar de ateliers waren ondergebracht heeft aan die kant openingen.

Aan de kant van de hoofdingang op de Grote Zavel biedt de benedenverdieping een decor verwijzend naar mode en luxe in verband met bont. Behalve de muurschildering op de gewelven, plafonds en muren, werden alle andere uitrustingen prima bewaard : spiegelkasten met ingebouwde verlichting, glas in lood, figuratieve schilderijen met omlijstingen, radiatorkappen, kroonluchters, deuren...

Helaas werden de beide grote tafels evenals de fauteuils onlangs verkocht.

Verder is er het kantoor van de directie met een decor van houten lambrizeringen. Een allegorische schildering siert de schoorsteenmantel.

De zij-ingang is in de Kleine Minimenstraat tegenover de trap en de lift.

Op de verschillende verdiepingen waren de kantoren van het bedrijf, de boekhouding en de ateliers gevestigd.

Ondanks enkele wanden op de verdiepingen kan men zich de oorspronkelijk grote ruimtes voor confectie en atelier nog goed voorstellen.

Bibliografische verwijzingen :

A.Henne e tAWauters, *Histoire de la Ville de Bruxelles*, deel 4, 1975, p. 31

G. Des Marez, *Guide illustré de Bruxelles. Monuments Civils*, 1918, p. 181

Foureur R. Mallien. *Promotiebrochure*, zd

Archief van de Stad Brussel, TP. 24531, 1920

Belang van het goed volgens de criteria, bepaald in artikel 2, 1° van de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed :

Historisch, artistiek en archeologische waarde :

Historische waarde

Eeuwenlang deden de Brusselaars hun boodschappen op markten of bij kooplui, ambachtslieden en handelaars gevestigd binnen de eerste ringmuur. Aan het begin van de XIXde eeuw werd deze omwalling afgebroken en vervangen door de lanen van de huidige kleine ring.

Toch bleef de handelsactiviteit binnen de vijfhoek geconcentreerd.

Aan het begin van de XXste eeuw werd de stad in twee sociaal-economische polen verdeeld. In de hoge stad, met de Coudenberg, de Zavel, de Naamse Poort en het Louizaplein waren de rijke buurten te vinden terwijl in de lage stad de minder gegoede bevolking thuis was.

De Grote Zavel was een door gefortuneerde mensen graag bezocht plein en dus de ideale plaats om er een manufactuur van bontwerk te vestigen. R. Mallien, goed bekend in Parijs, wilde opvallen in deze met geschiedenis doordrenkte buurt. Zijn aanvraag om een bouwvergunning voor het afbreken van het oude herenhuis van de XVIde-XVIIde eeuw en voor de bouw van een imposant gebouw van rode baksteen viel bij de Stad Brussel niet meteen in goede aarde. Er werd hem verweten materialen te willen gebruiken en vooral een architecturale stijl te willen hanteren die niet pasten bij de verschillende bouwwerken op de Zavel.

Tegenwoordig vallen vooral de voor de jaren twintig kenmerkende architecturale eigenschappen van deze oude manufactuur op. De buitenkant van het gebouw evenals de binnenhuisdecoratie geven een idee van de sociaal-economische context na de eerste wereldoorlog in de "roaring twenties".

Artistieke waarde

Het gebouw gelegen op de Grote Zavel 40 heeft een kenmerkende architectuur van de jaren 1920. De paskamers en de showroom gelegen op de benedenverdieping van het gebouw zijn authentiek en dragen de sporen van bontwerker Mallien. Romantische fresco's van pelsdieren dragen bij tot de luxueuze uitstraling.

Bij een bezoek aan het gebouw, is het niet moeilijk zich de manufactuur in volle activiteit voor te stellen met zijn confectie-ateliers, zijn paskamers en zijn shows met uitzicht op de Grote Zavel.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 06 MAI 2004

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

Copie certifiée conforme

01 JUN 2004

Voor eensluidend afschrift

CHANCELLERIE

CHANCELLERIE
KANSSELARIJ

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE
REGERING TOT INSTELLING VAN DE
PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS
MONUMENT VAN DE TOTALITEIT VAN HET
GEBOUW GELEGEN GROTE ZAVEL 40 TE
BRUSSEL

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 06 MAI 2004

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

Jacques SIMONET

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezdoldigd Vervoer van Personen.

Willem DRAPS

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk
Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening,
Monumenten en Landschappen en Beëldigd
Vervoer van Personen.

CHANCELLERIE
BRUXELLES

KANSELARIJ

HOOFDSTEDELIJKE REGERING
DE GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPPELIJKE